

USA wobec Chin

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

Analiza

03/2024

www.csm.org.pl

Dr Ewa Fronczak

Amerikanista i doktor nauk o bezpieczeństwie.
Wykładowca Akademii Sztuki Wojennej i gościnnie Uniwersytetu Warszawskiego.
Stypendystka naukowa i absolwentka Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego, Akademii Sztuki Wojennej oraz Instytutu Ameryk i Europy UW. Ekspert w Centrum Stosunków Międzynarodowych ds. Stanów Zjednoczonych.

Jeszcze dekadę temu, za prezydenta Obamy, na amerykańskiej scenie politycznej dominowało przekonanie, że prosperująca Ameryka jest dobra dla Chin, a prosperujące Chiny dla Ameryki. Państwo Środka postrzegano jako strategicznego partnera. Potem Donald Trump ze swoim naczelnym hasłem „America First” ‘wywrócił stolik’, bo w jego wizji świata nie było miejsca na dwa supermocarstwa. Stosunki Chiny-USA przekształciły się w bezpośrednią konkurencję oraz otwarte spory w strategicznych kwestiach i obszarach globalnych.

Joe Biden w wielu sprawach odwrócił decyzje Trumpa, ale nie wobec Chin. Nie tylko kontynuuje kurs swego poprzednika, lecz jeszcze dodatkowo go wzmacnia w konkretnych dziedzinach, tj. wysokie technologie czy ziemie rzadkie. Wskazuje na to analiza działań obu przywódców oraz porównanie oficjalnych dokumentów administracji obu prezydentów.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

2

Polityka wobec Chin za Trumpa

Już w zapowiedziach wyborczych Donalda Trumpa, Chiny wyłoniły się jako główny przeciwnik, przede wszystkim gospodarczy, ale także polityczny i militarny. W dużej mierze oparł on swą politykę zagraniczną na konfrontacji z Chińską Republiką Ludową, co zaczęto nawet nazywać „Doktryną Pompeo”¹, rozumianą jako ówczesna ‘strategia’ USA wobec Chin, za którą odpowiadał Departament Stanu z Sekretarzem Stanu Mikem Pompeo na czele. W przeciągu zaledwie miesiąca, Departament Stanu, w postaci uważnie wyreżyserowanego pakietu wystąpień czołowych przedstawicieli swojej administracji, przedstawił całemu światu oficjalną linię polityczną w konflikcie z Chinami, nazwaną „zimną wojną 2.0”².

Doradca ds. Bezpieczeństwa Narodowego Robert O’Brien³, w swoim przemówieniu wytyczył amerykański punkt widzenia – wrogiem USA nie jest chiński naród, ale Komunistyczna Partia Chin. O’Brien nazywa ją „zagrożeniem” dla amerykańskich wartości i stylu życia (tzw. American way of life), a samego Xi określił jako „następcę Stalina”⁴.

Według szefa FBI, Christophera Wray’a “największym w długiej perspektywie zagrożeniem dla narodowej własności intelektualnej i gospodarczej żywotności jest kontrwywiad i

¹ E. Fronczak, *Chiny vs USA, Doktryna Pompeo*, „Układ Sił,” Numer 23, Październik, 2020.

² Ibidem.

³ R. O’Brien, Statement from National Security Advisor Robert C. O’Brien, The White House, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/chinese-communist-partys-ideology-global-ambitions/> [online] dostęp 12.12.2023.

⁴ Ibidem

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

3

gospodarcze szpiegostwo Chin”. Nazwał to „zagrożeniem dla ekonomicznego bezpieczeństwa USA, a co za tym idzie, bezpieczeństwa narodowego”⁵. Zdaniem Wraya Chiny to największy złodziej świata: „Naród amerykański jest ofiarą chińskiego złodziejstwa na tak masową skalę, że można to nazwać największym transferem bogactwa w historii ludzkości. Jeśli jesteś dorosłym Amerykaninem, jest to bardziej prawdopodobne niż nie, że Chiny ukradły twoje dane osobowe.”⁶

Natomiast Prokurator Generalny William Barr potępił Chiny jako „autorytarne państwo” zainteresowane infiltracją, cenzurą i wchłonięciem prywatnych firm oraz kradzieżą ich know-how. Znany wszystkim projekt Pasa i Szlaku Barr bez ogródek nazwał niczym więcej jak „formą nowoczesnego kolonializmu”.

Na koniec *crème de la crème* tzw. Doktryny Pompeo, czyli przemowa samego Mike’a Pompeo⁷. Na samym wstępie dowiadujemy się, że wszystkie cztery wystąpienia to rodzaj misji, misji która ma kilka podstawowych celów: (1) wyjaśnić różne aspekty relacji amerykańsko-chińskich, potężne nierówności w tych relacjach, oraz hegemoniczne zapędy KPCH, (2) jasno przedstawić zagrożenia płynące ze strony Chin oraz strategię USA na przeciwstawienie się nim. Z konsekwencją podkreśla, że źródłem zła nie są Chińczycy –

⁵ Ch. Wray, Hudson Institute, <https://www.hudson.org/research/16201-transcript-the-threat-posed-by-the-chinese-government-and-the-chinese-communist-party-to-the-economic-and-national-security-of-the-united-states> [online], dostęp 17.12.2023.

⁶ Ibidem.

⁷ M. Pompeo, Communist China and the free world’s future, US Department of State, <https://2017-2021.state.gov/communist-china-and-the-free-worlds-future-2/> [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

4

odważny i kreatywny naród, jak ich opisuje – ale przesycona toksyczną ideologią partia. Pompeo wezwał wszystkie wolne narody świata do wspólnego przeciwstawienia się autorytarnym rządóm Xi Jinping’a w ramach jak to określa „nowej grupy podobnie myślących narodów, nowego sojuszu demokracji”; nie pozostawia złudzeń i mówi: „Jeśli wolny świat się nie zmieni, Chiny zmienią nas”⁸.

Kolejną teoretyczną podstawą ‘strategii’ Trumpa wobec Chin, bardziej formalną i ważką w swej wymowie, były dwa dokumenty: Narodowa Strategia Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych z 2017 r. (US National Security Strategy) oraz Strategiczne Podejście USA do Chińskiej Republiki Ludowej z 2020 r. (US Strategic Approach to the People’s Republic of China). Dokumentem tym⁹ Trump zburzył tzw. status quo i zerwał z czterdziestoletnią polityką strategicznego zaangażowania USA z Państwem Środka¹⁰, zamieniając to na pozbawioną złudzeń i realistyczną w duchu „strategiczną rywalizację.” Po raz pierwszy w amerykańskiej historii, tak zdecydowanie nakreślono rywalizację międzypaństwową w wymiarze politycznym, gospodarczym, wojskowym, informacyjnym i technologicznym, nazywając Chiny „rewizjonistycznym” państwem „rzucającym wyzwanie amerykańskiej

⁸ ibidem

⁹ Narodowa Strategia Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych, December, 2017, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905-2.pdf> [online], dostęp 12.12.2023.

¹⁰ E.A. Carr, From Trump to Biden and Beyond, Reimagining US-China Relations, Nowy Jork: Pelgrave Macmillan, 2021 s. vii.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

5

potędze, wpływom i interesom, co prowadzi do erozji Ameryki bezpieczeństwo i dobrobytu.”¹¹

Strategia Bezpieczeństwa nie omija tak ważnego tematu jakim są nowe technologie; co więcej, jasno stwierdza, że to od dominacji właśnie w tej dziedzinie zależeć będzie hegemonia USA na przyszłej arenie międzynarodowej: „Odpowiedź Ameryki na wyzwania i możliwości ery cybernetycznej zadecyduje o naszym przyszłym dobrobycie i bezpieczeństwie”¹². Strategia Bezpieczeństwa podkreśla także, że Chiny to nie tylko zagrożenie dla amerykańskich interesów gospodarczych, ale również dla świata wartości: „Chiny i Rosja chcą ukształtować świat antytetyczny, przeciwny wartościom i interesom Stanów Zjednoczonych. Chcą usunąć Stany Zjednoczone z miejsca hegemonia w regionie Indo-Pacyfiku, narzucić tam swój model gospodarczy i przebudować region na swoją korzyść.” Co ciekawe, dokument zaznacza, że USA są gotowe do współpracy z drugim mocarstwem świata w dziedzinach, gdzie dostrzegają wspólne interesy, czyli klimat, walka z terroryzmem i prawa człowieka¹³.

¹¹ Narodowa Strategia Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych, December, 2017, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905-2.pdf> [online], dostęp 12.12.2023.

¹² Ibidem.

¹³ Biały Dom, Narodowa Strategia Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych, December, 2017, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905-2.pdf> [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEK CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

6

Jeśli chodzi o „Strategiczne Podejście USA do Chińskiej Republiki Ludowej”¹⁴ to wyraźnie widać tu kontynuację myślenia i potwierdzenie większości założeń Strategii Bezpieczeństwa. Mianowicie, USA oskarża Chiny/KPCh o (a) wykorzystanie wolnego i otwartego porządku światowego opartego na zasadach do przekształcenia systemu międzynarodowego na swoją korzyść, (b) stopniowe przekształcanie porządku międzynarodowego tak, aby był zgodny z interesami i ideologią KPCh, (c) coraz szersze wykorzystanie przez KPCh siły gospodarczej, politycznej i militarnej do stosowania przymusu w regionie, (d) szkodenie żywotnym interesom amerykańskim i podważanie suwerenności i godności krajów i jednostek na całym świecie. Dokument podkreśla stawianie na konkurencyjność w podejściu USA do Chin, zaznaczając, że „potrzeba rywalizacji nie może prowadzić do konfrontacji lub konfliktu. Stany Zjednoczone darzą głębokim i trwałym szacunkiem Chińczyków i cieszą się długotrwałymi relacjami z tym krajem.”¹⁵

Jednak polityka Donalda Trumpa to nie tylko retoryka – tzw. Zimna Wojna 2.0¹⁶ w jego wydaniu oznaczała również początek tzw. wojny handlowej z Chinami. Trump zapoczątkował wojnę celną z Chinami w 2018 r. od podwyżek cel.¹⁷ W styczniu 2018 r. USA nałożyły cła na panele słoneczne i pralki a w marcu na stal (25%) i aluminium (10%) z

¹⁴ Biały Dom, Strategic Approach of the United States to the People’s Republic of China, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/05/U.S.-Strategic-Approach-to-The-Peoples-Republic-of-China-Report-5.24v1.pdf> [online], dostęp 12.12.2023.

¹⁵ ibidem

¹⁶ S.A. Grano, *China-US Competition*, Londyn: Palgrave Macmillan, 2023, s.4.

¹⁷ Organizacja Narodów Zjednoczonych, Trade War Leaves Both US And China Worse Off: UN, <https://unctad.org/press-material/trade-war-leaves-both-us-and-china-worse-un> [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEK CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

7

większości krajów. W czerwcu 2018 r. rozszerzono to na Unię Europejską, Kanadę i Meksyk – tym samym łamiąc globalizację i zasady wolnego rynku, których to gwarantem przez ostatnie dziesięciolecia były nie kto inny a Stany Zjednoczone. Od lutego 2018 r. do stycznia 2020 r. administracja prezydenta Trumpa podniosła cła na towary importowane z USA do ChRL o wartości 550 miliardów dolarów. W odpowiedzi Chiny nałożyły cła na import z USA o wartości 185 miliardów dolarów.

Tak zwana wojna technologiczna to kolejny element protekcyjnej polityki byłego prezydenta Stanów Zjednoczonych. Wysokie technologie to obecnie bez wątpienia najważniejsza część amerykańskiej gospodarki. Na początku 2018 r. urzędnicy administracji Trumpa podjęli kroki mające na celu uniemożliwienie chińskim spółkom kontrolowanym przez państwo kupowania amerykańskich spółek technologicznych oraz próbowali uniemożliwić amerykańskim firmom przekazywanie Chinom kluczowych technologii w ramach kosztów wejścia na rynek¹⁸.

W dniu 6 stycznia 2021 r. nowojorska giełda ogłosiła, że wycofa z notowań akcje spółek China Mobile, China Telecom i China Unicom. Natomiast w maju 2019 r. Trump podpisał dekret¹⁹ zakazujący amerykańskim firmom korzystania ze sprzętu telekomunikacyjnego wyprodukowanego przez firmy stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego, w tym Huawei i ZTE. Jednak prawdopodobnie największą konsekwencją nowych regulacji było

¹⁸ ibidem

¹⁹ D. Shepardson, Trump extends U.S. telecom supply chain order aimed at Huawei, Reuters, <https://www.reuters.com/article/idUSKBN22Q0B5/> [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

8

zredukowanie do minimum sprzedaży amerykańskich półprzewodników oraz sprzętu i usług do ich produkcji. Jeśli chodzi o sieć 5G oraz TikToka²⁰ – tu także nie obyło się bez drakońskich przepisów.

Odcinając USA od chińskiego 5G, administracja Trumpa zaczęła kampanię nacisku na Europę w tym samym względzie. W rezultacie rosnąca koalicja krajów europejskich zakazała – lub znacząco ograniczyła – zaangażowanie Chin w krajowe sieci telekomunikacji mobilnej 5G. Na koniec, obawiając się, że aplikacje typu TikTok mogą kraść dane osobowe użytkowników w imieniu reżimu komunistycznego w Pekinie, zdecydowano o jego zakazaniu. Tym samym, tak zwana „zimna wojna technologiczna” stała się decydującym polem bitwy w rywalizacji USA-Chiny.

Polityka wobec Chin za Bidena

Joe Biden wkroczył na scenę polityczną jako prezydent USA w samym środku technologiczno-handlowej rywalizacji z Chinami i, ku zaskoczeniu całego świata, nie tylko kontynuował twardy kurs poprzednika, ale nawet w pewien sposób go zaostrzył. Zmienił formę ‘wojny’ z Chinami, ale kierunek pozostał ten sam. Co wydaje się najważniejsze i być podstawą do kolejnych kroków polityków Bidena, utrzymano przekonanie, że chiński wzrost,

²⁰ M. Scott, How Trump won over Europe on 5G, Politico, <https://www.politico.com/news/2021/02/04/trump-europe-5g-466016> [online] dostęp 12.12.2023.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

9

nie sam w sobie, ale ten w kluczowych sektorach gospodarki (wysokie technologie, sztuczna inteligencja) jest zagrożeniem dla bezpieczeństwa USA i ich interesów na arenie międzynarodowej. Jak wykazano poniżej, prezydent ten zastosował bardziej strategiczne podejście, wytyczając precyzyjne cele i stosując takowe metody.

Podobnie jak Trump, Biden zadbał najpierw o teoretyczne podłoże swojej ‘strategii’ wobec Chin i w maju, 2022 r. Sekretarz Stanu Antony Blinken w przemówieniu „Podejście USA do Chińskiej Republiki Ludowej”²¹ powiadomił opinię publiczną o głównych kierunkach polityki zagranicznej które w dużej mierze przypominają te nakreślone przez poprzednią ekipę Białego Domu. Według analizy Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych²² „ChRL stanowi najważniejsze długoterminowe wyzwanie dla ładu międzynarodowego opartego na prawie, który jest gwarantem globalnego rozwoju” i „podobnie jak Rosja w Europie, tak Chiny w Azji mają ambicję budowy stref wpływów.” Zdaniem sekretarza stanu „Chiny są obecnie jedynym państwem, które chce zmienić porządek światowy oraz dysponuje odpowiednim do tego potencjałem wojskowym, gospodarczym, technologicznym i dyplomatycznym.”

²¹ A. Blinken, The Administration’s Approach to the People’s Republic of China, <https://www.state.gov/the-administrations-approach-to-the-peoples-republic-of-china/> [online], dostęp 12.12.2023.

²² M. Przychodniak, Założenia polityki USA wobec Chin - obrona ładu międzynarodowego zamiast dążenia do zmiany władzy, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, <https://pism.pl/publikacje/zalozenia-polityki-usa-wobec-chin-obrona-ladu-miedzynarodowego-zamiast-dazenia-do-zmiany-wladzy> [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

10

Tak jak poprzednio, tu również mamy rozgraniczenie między chińskim społeczeństwem, a władzą : „Wyzwaniem dla USA są zatem chińskie władze i ich polityka, a nie społeczeństwo.” Co bardzo ważne, Blinken zaznaczył, że „zamiarem Stanów Zjednoczonych nie jest więc blokowanie rozwoju społeczno-gospodarczego Chin czy zmiana rządu, ale rywalizacja m.in. w zbrojeniach czy innowacjach.”²³

Blinken nakreślił trzy główne wymiary aktywności USA: „inwestycje (w odporność i konkurencyjność demokratycznego systemu w USA), sojusze (istniejące i nowe) oraz rywalizacja (w obszarach, w których Chiny wykorzystują system międzynarodowy na własną korzyść i bez wzajemności).”²⁴ Kontynuując cele Trump’a, Blinken podkreślił także, że w celu przewyciężenia globalnych wyzwań, Stany są gotowe do współpracy z Chinami na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu.

Drugi kluczowy tekst administracji obecnego prezydenta USA, czyli Narodowa Strategia Bezpieczeństwa, dowodzi konsekwencji Bidena w stosunku do Chin i odzwierciedla ciągłość obu prezydentów w tym zakresie. Po pierwsze, powtarza się teza o chęci Chin do zmiany kształtu porządku międzynarodowego i byciu obecnie największym geopolitycznym wyzwaniem. Po drugie, znów na pierwszy plan wysuwa się cel utrzymania trwałej przewagi

²³ Ibidem.

²⁴ A. Bachulska, USA przedstawiają nową strategię wobec Chin, Centrum Badań nad Bezpieczeństwem ASzWoj https://www.wojsko-polskie.pl/aszwoj/u/be/a7/bea7634d-3276-40d5-8226-b5644f31972f/2022-15_komentarz_osrodka_badan_azji_usa_przedstawiaja_nowa_strategie_wobec_chin.pdf [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

11

konkurencyjnej w obszarze strategicznych technologii. Dalej, niezbędnym elementem ma być głęboka współpraca z partnerami i sojusznikami, do czego służyć mają takie formaty jak QUAD, AUKUS, czy Sojusz „Five Eyes”. Warto zauważyć, że akurat w tym aspekcie Trump stawiał bardziej na protekcyjną politykę USA – czyli „America first” – i niektóre z formatów (jak Partnerstwo Transpacyficzne) czy instytucji (jak Światowa Organizacja Zdrowia) traktował jako szkodliwe dla rozwoju kraju; co nie omieszczał potwierdzić czynem i wycofać z nich USA²⁵.

Biden także wykazał się głębokim zrozumieniem realiów geopolitycznych – strategia jako główne pole rywalizacji z ChRL wskazuje domenę technologiczną (w tym cyfrową i kosmiczną) oraz ekonomiczną: „największą pracę domową” Stany Zjednoczone mają do odrobienia u siebie w kraju, poprzez zwiększenie inwestycji w obszar nauk ścisłych (STEM).”²⁶ O tym, jak istotna jest dla obecnej amerykańskiej administracji kwestia rywalizacji na polu nowych technologii, niech świadczy fakt, że Strategia rekomenduje nadanie priorytetu roli technologii w bezpieczeństwie narodowym poprzez podniesienie Biura ds. Nauki i Polityki Technologicznej do rangi agencji na poziomie rządu.

²⁵ Office of the United States Trade Representative, <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2017/january/US-Withdraws-From-TPP> [online], dostęp 12.12.2023.

²⁶ M. Stefan, *Nowa Strategia Bezpieczeństwa Narodowego USA. Prześcignąć Chiny i powstrzymać Rosję*, Układ Sił, <https://ukladsil.pl/nowa-strategia-bezpieczenstwa-narodowego-usa-przescignac-chiny-i-powstrzymac-rosje/> [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

12

Późniejsze posunięcia administracji obecnej głowy Białego Domu w ramach polityki wobec Chin, zdają się realizować wyżej opisane teoretyczne założenia. Następcą Trump'a nie tylko nie wycofał się z części nałożonych wcześniej ceł, ale dołożył kolejne restrykcje - zakazał także importu paneli fotowoltaicznych produkowanych przez chińskiego giganta, Hoshine Silicon Industry Co.²⁷ oraz wydłużył czarną listę firm zakazanych w wymianie handlowej o kolejne kilkadziesiąt pozycji²⁸. W sierpniu 2022 r. wchodzi w życie ustawa Chips and Sciences Act (CSA)²⁹, zaprojektowana tak, aby uaktywnić krajową produkcję półprzewodników, a docelowo umocnić konkurencyjność USA względem ChRL w technologicznym wyścigu o miejsce światowego lidera branży high-tech.

Trump jako sprawny biznesman często stawiał na bilateralne relacje; nierzadko deprecjonował multilateralne gremia, co pokazał, wycofując członkostwo USA z różnych międzynarodowych inicjatyw, tj. Partnerstwo Transpacyficzne (TPP), Światowa Organizacja Zdrowia, UNESCO czy klimatyczne porozumienie paryskie. Biden z kolei, do konkurowania z Chinami postanowił lewarować zarówno bilateralne, jak i multilateralne relacje ze swoimi strategicznymi partnerami. Nie tylko nie wycofał się z dwustronnej umowy handlowej z Japonią z 2020 r. (USJTA), ale także za pomocą 15 Rozporządzeń Wykonawczych

²⁷ M. Martina, *U.S. bans imports of solar panel material from Chinese company* | Reuters, <https://www.reuters.com/business/us-restricts-exports-5-chinese-firms-over-rights-violations-2021-06-23/> [online], dostęp 12.12.2023.

²⁸ J. Jacobs, *Biden Blocks 59 Chinese Companies in Amended Trump Order* - Bloomberg, [online], dostęp 12.12.2022.

²⁹ E. Fronczak, *Kontynuacja a nie wielkie zerwanie – porównanie polityki zagranicznej Trumpa i Bidena*, <https://klubjagiellonski.pl/2023/05/06/kontynuacja-a-nie-wielkie-zerwanie-porownanie-polityki-zagranicznej-bidena-i-trumpa/> [online], 12.12.2022.

USA WOBEK CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

13

(Executive Orders) na samym początku swej kadencji przywrócił swój kraj do wspomnianych wyżej organizacji, powołał do życia kolejne Ramy Gospodarcze Indo-Pacyfiku (Indo-Pacific Economic Framework, IPEF) oraz zacieśnił współpracę w ramach paktu bezpieczeństwa AUKUS (Australia, Wielka Brytania, USA) i Czworostronnego Dialogu Bezpieczeństwa Quad (Australia, Indie, USA, Japonia).

Indo-Pacyfik i Azja Zachodnia to zdecydowane priorytety obecnej administracji w lewarowaniu Chin - w 2022r. zaczęto proces intensywnego zacieśniania współpracy poprzez różne inicjatywy, spotkania oraz partnerstwa³⁰. Po pierwsze, w listopadzie zainicjowano kompleksowe partnerstwo strategiczne między Stanami Zjednoczonymi a Stowarzyszeniem Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN)³¹. Po drugie, odbyła się seria arcyważnych zagranicznych spotkań wielostronnych: Biden osobiście uczestniczył w trzech kluczowych szczytach USA–ASEAN i Azji Wschodniej w Kambodży oraz szczycie G-20 w Indonezji. Inne wizyty na wysokim szczeblu obejmowały podróże sekretarza stanu USA Antony’ego Blinkena do Kambodży, Indonezji, Tajlandii i na Filipiny; podróże Sekretarza Obrony Lloyd

³⁰ RAND, <https://www.rand.org/pubs/commentary/2023/01/bidens-southeast-asia-policy-improves-in-second-year.html> [online], dostęp 12.12.2022.

³¹ Biały Dom, Arkuszy Informacyjny: Prezydent Biden i przywódcy ASEAN inicjują kompleksowe partnerstwo strategiczne USA–ASEAN <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/11/12/fact-sheet-president-biden-and-asean-leaders-launch-the-u-s-asean-comprehensive-strategic-partnership/> [online], dostęp 12.12.2022.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

14

Austina do Kambodży, Indonezji i Singapuru; oraz wizyta zastępcy sekretarza stanu Wendy Sherman w Laosie, na Filipinach i w Wietnamie³².

Ostatnimi czasy USA ożywiły także swoją aktywność wśród wyspiarskich krajów Pacyfiku. We wrześniu tamtego roku w Białym Domu odbył się szczyt z udziałem 18-narodowego Forum Wysp Pacyfiku³³ gdzie ogłoszono wzmocnienie Partnerstwa USA-Wyspy Pacyfiku oraz uznanie przez dyplomację dwóch kolejnych państw na Pacyfiku -Wysp Cooka i Niue³⁴.

Co więcej, Biden zacieśnia współpracę ze swymi sojusznikami. W sierpniu tamtego roku w Camp David, USA, Japonia i Korea Południowa rozpoczęły nową erę trójstronnego partnerstwa: „(...) zobowiązujemy się do rozszerzenia naszej współpracy trójstronnej i wzniesienia naszych wspólnych ambicji na nowy horyzont, w różnych domenach, w całym regionie Indo-Pacyfiku i poza nim.”³⁵ W obliczu wzrostu napięć z Chinami w regionie, tak samo kluczowe są kontakty z trzecim sojusznikiem – Filipinami. Filipiny to nie tylko amerykańskie bazy czy niezastąpiony punkt wypadowy dla armii amerykańskiej w razie

³² Ibidem.

³³ S. Holland, *Biden makes new pledges to Pacific island leaders as China's influence grows*, <https://www.reuters.com/world/us-recognize-independence-two-small-pacific-nations-biden-2023-09-25/> [online], dostęp 12.12.2023.

³⁴ Biały Dom, Arkuszy Informacyjny: Prezydent Biden i przywódcy ASEAN inicjują kompleksowe partnerstwo strategiczne, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/11/12/fact-sheet-president-biden-and-asean>

³⁵ Biały Dom, Duch Camp David: wspólne oświadczenie Japonii, Republiki Korei i Stanów Zjednoczonych, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/08/18/the-spirit-of-camp-david-joint-statement-of-japan-the-republic-of-korea-and-the-united-states/> [online], dostęp 12.12.2023.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

15

operacji militarnych na Morzu Południowo Chińskim, ale także możliwość odcięcia Chin pierwszym łańcuchem wysp i zablokowania wyjścia na dalsze wody Pacyfiku. Dlatego właśnie, Ameryka pośpieszyła z naprawieniem stosunków ze swoją byłą kolonią po zerwaniu więzi pod rządami byłego prezydenta Filipin Rodrigo Duterte. Odkąd prezydent Ferdinand Marcos Jr objął urząd w czerwcu 2022 r., wznowił sojusz Filipin z USA, a w maju 2023r. pojawił się na zaproszenie Bidena w Waszyngtonie³⁶, gdzie podkreślono „więzi przyjaźni, wspólnoty i wspólnego poświęcenia, które stanowią podstawę sojuszu USA-Filipiny”³⁷.

Wnioski i podsumowanie

Analiza działań Donalda Trumpa i Joeego Bidena oraz porównanie oficjalnych dokumentów administracji obu prezydentów wskazuje na istotne podobieństwa w ich ocenie relacji z Chinami. Można wysunąć pewne wnioski co do powodów kontynuowania podobnego kursu wobec Państwa Środka.

Ameryka chyba zrozumiała, że dalsze utrzymanie pozycji hegemonu zależeć będzie od dominacji w kluczowych sektorach najnowszych technologii, a te z kolei są niezbędne do dominacji w kosmosie, sztucznej inteligencji i nowoczesnych systemach uzbrojenia. Nie ma natomiast technologii bez swobodnego dostępu do ziem rzadkich, uniezależnienia się w tej

³⁶ Białe Dom, Wspólne oświadczenie przywódców Filipin i Stanów Zjednoczonych, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/05/01/joint-statement-of-the-leaders-of-the-united-states-and-the-philippines/> [online] dostęp 12.12.23.

³⁷ Ibidem.

USA WOBEC CHIN

BIDEN I TRUMP: KONTYNUACJA CZY ZMIANA?

| Dr Ewa Fronczak

16

domenie od Chin i zamknięcia łańcucha dostaw tychże pierwiastków na swojej ziemi – stąd ostatnie ogromne inwestycje w ich wydobycie i dalsze przetwórstwo³⁸.

Wydaje się, że Amerykanie doszli do wniosku, że zupełny decoupling nie jest ani możliwy, ani służący ich własnym interesom. Jednym słowem, kto dominuje w tych sektorach – dominuje globalnie. Parafrazując znanego singapurskiego uczonego Kishore Mahbubaniego³⁹, USA nastawia się na długoterminową rywalizację z Chinami, zaś nadrzędny cel to zachować równowagę między polityką powstrzymywania/konfrontacji i kooperacji oraz spowolnienie chińskiego rozwoju gospodarczego w strategicznych sektorach. Nie ma wątpliwości, że dotychczasowy hegemon nie chce ustąpić miejsca – podjął rękawice, ale czy nie za późno?

Dr Ewa Fronczak

W niniejszej analizie autor korzystał z ogólnodostępnych danych, m.in.: raportu UNROCA (dostępny [tutaj](#)) oraz portalu Wojsko Polskie. Dane dotyczące wyposażenia polskiej armii dostępne są [tutaj](#).

³⁸ E. Fronczak, *Gadolin, erb i inne metale ziem rzadkich. Amerykańska droga ku samowystarczalności*, <https://nowakonfederacja.pl/autor/ewa-fronczak/> [online], dostęp 12.12.2023.

³⁹ K. Mahbubani, *Has China Won*, New York City: Public Affairs, 2020, s. 38.

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa t: +48 608 593 632

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH